

Μαθήματα από τη Νέα Υόρκη

Ο Ζόχαν Μαμντάνι νίκησε στη Νέα Υόρκη του 2025. Δεν νίκησε στην Ελλάδα, δεν νίκησε σε μια ελληνική μεγαλούπολη. Μπορούμε να βγάλουμε συμπεράσματα αλλά δεν μπορούμε να μεταφέρουμε γραμμικά αυτή την καμπάνια, αυτή την νίκη στο ελληνικό πλαίσιο ή σε άλλο πλαίσιο. Εγώ προσωπικά φαντάζομαι αλλά δεν γνωρίζω και σίγουρα δεν βιώνω τις καταπιέσεις που δέχεται ένας μουσουλμάνος, μία λεσβία ή ένας μετανάστης εργάτης στη Νέα Υόρκη. Η κάθε περιοχή, ο κάθε κοινωνικός σχηματισμός έχει την ιστορία του, τη γεωγραφία του και την “ειδική” αποτύπωση της ταξικής πάλης στο εσωτερικό του. Αυτό είναι προφανές και δεν κομίζω καμιά νέα σοφία που το υπογραμμίζω.

Όμως η νίκη του Μαμντάνι μας επιτρέπει να κάνουμε μια μικρή γενίκευση, να δούμε τον κόσμο μας τα τελευταία χρόνια (κυρίως μετά την περίοδο της πανδημίας) και να σκεφτούμε πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα.

1. Είναι δεδομένο ότι υπάρχει μια κρίση των πολιτικών συστημάτων στις χώρες της Δύσης, μια κρίση εκπροσώπησης που έχει τις ρίζες της στην οικονομική κρίση του 2008. Είναι σαφές ότι σε αυτό το κρισιακό πλαίσιο, η Ακροδεξιά, σε όλες τις παραλλαγές της αναδεικνύεται σε μεγάλο κερδισμένο της τελευταίας περιόδου. Με τα παραδοσιακά κόμματα και τους θεσμούς της Αριστεράς να είναι σχεδόν απενεργοποιημένα, η ακροδεξιά προσφέρει (περιορισμένες) υποσχέσεις προς την λευκή, ανδρική εργατική τάξη για επιστροφή σε υψηλότερο βιοτικό επίπεδο και περασμένα μεγαλεία.
2. Αυτό φαίνεται κυρίως στις ΗΠΑ όπου από περιθωριακή δύναμη διαμαρτυρίας μετατράπηκε σε κυβερνητική δύναμη που απειλεί να καταστεί ηγεμονική. Η ακροδεξιά στις ΗΠΑ, βέβαια, έχει γερές βάσεις, ισχυρή χρηματοδότηση και πολιτική αποφασιστικότητα. Ο Τραμπ το εκφράζει αυτό χαρακτηριστικά. Δεν πρόκειται για έναν αλλοπρόσαλλο πρόεδρο αλλά για έναν ακροδεξιό ηγέτη που στηρίζει την πολιτική του εκτός των άλλων, [στο Project 2025](#), ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα πολιτικών για μια “μόνιμη διακυβέρνηση με υπερσυντηρητικά χαρακτηριστικά ανεξαρτήτως προέδρου” (σελ. xiv).
3. Όπως μας θύμισε [στο Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ της Αθήνας το 2024, ο Κάλι Ακούνο](#), η ακροδεξιά στις ΗΠΑ έχει έχει βαθιές κοινωνικές ρίζες στα εποικιστικά – αποικιακά θεμέλια του ίδιου του κράτους ήδη από τη συγκρότησή του. Και προφανώς έχει εκπροσώπους σε όλο το πολιτικό κατεστημένο. Η υποψηφιότητα Κουόμο από πλευράς Δημοκρατικών εξέφρασε ακριβώς αυτή την τάση. Ήταν η μετάφραση της πολιτικής του Τραμπ σε μια παγκόσμια μεγαλούπολη

του σημερινού δυτικού κόσμου. Ο Τραμπ έχει ένα πρόγραμμα από τους δισεκατομμυριούχους για τους δισεκατομμυριούχους και ο Κουόμο εξέφρασε έναν λόγο από αυτούς που «κατέχουν την πόλη» για «αυτούς που κατέχουν την πόλη», δηλαδή την άρχουσα τάξη, τους κτηματομεσίτες, τις μεγάλες εταιρείες και τους πλουσίους. Και προκειμένου να εκπροσωπήσουν το 1% αυτής της χώρας, χρησιμοποιούν έναν λόγο συγχρόνως ρατσιστικό και μισογυνικό, πολεμοκάπηλο και εθνικιστικό.

4. Η νίκη του Μαμντάνι σημειώθηκε στην καρδιά αυτής της χώρας και στην καρδιά αυτής της περιόδου. Αυτό από μόνο του είναι αξιοσημείωτο καθώς: (α) συμβαίνει εντός των ΗΠΑ και την περίοδο της κυριαρχίας του Τραμπ, (β) σηματοδοτεί την ήττα (τουλάχιστον προσωρινά) ενός σχηματισμού που έχει στηθεί εδώ και δεκαετίες ως μια συμμαχία πλούτου, προπαγάνδας, δυτικών προνομίων και ισλαμοφοβίας και (γ) η νίκη αυτή υλοποιείται από έναν άνθρωπο που ως ταυτότητα και ως υποκείμενο δέχεται όλες αυτές τις καταπιέσεις.
5. Ποιά είναι όμως τα στοιχεία που χαρακτήρισαν την καμπάνια του Μαμντάνι και μας ενδιαφέρουν από μια αριστερή σκοπιά; Ποιά μπορούν να ορίσουν μαθήματα για αντίστοιχες προσπάθειες παρά το διαφορετικό πολιτικό πλαίσιο, τις διαφορετικές κοινωνικές σχέσεις και διαδρομές;
6. **Το πρώτο είναι το πρόγραμμα του για την καθημερινότητα στην πόλη.** Ο Μαμντάνι απευθύνεται κατά απόλυτη προτεραιότητα στους εργαζόμενους και την εργατική τάξη, και προσπαθεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες του: γρήγορες και δωρεάν μεταφορές, πάγωμα των ενοικίων, ελάχιστος μισθός 30 δολαρίων την ώρα, δωρεάν και καθολική δημοτική υπηρεσία φροντίδας μικρών παιδιών, δημοτικά παντοπωλεία με χαμηλές τιμές, χωρίς να ξεχνάμε την πρόθεσή του να χρηματοδοτήσει όλα αυτά φορολογώντας τους πλούσιους και τις επιχειρήσεις. Μια αναδιανεμητική πολιτική με διακύβευμα την πόλη, τις υπηρεσίες που προσφέρονται, την κατοικία και την καθημερινότητα. Ο Μαμντάνι μίλησε ξεκάθαρα για το δικαίωμα στην πόλη, με εξίσου ξεκάθαρο ταξικό λόγο.
7. **Το δεύτερο είναι το ζήτημα του υποκειμένου.** Είναι πολύ ενδιαφέρον ότι ο Μαμντάνι όχι μόνο συνομίλησε ούτε απλώς εξέφρασε αλλά έφερε στο προσκήνιο το μεταναστευτικό υποκείμενο. Με τα ίδια του τα λόγια «(..) Μιλάω για τους ιδιοκτήτες μπακάλικων από την Υεμένη και τις Μεξικάνες γιαγιάδες. Τους ταξιτζήδες από τη Σενεγάλη και τις νοσοκόμες από το Ουζμπεκιστάν. Τους μάγειρες από το Τρινιντάντ και τις θείτσες από την Αιθιοπία». Φέρνει στο προσκήνιο τους μετανάστες, ως αυτές και αυτούς που θέτουν την πόλη σε λειτουργία, που χωρίς την σκληρή και υποαμοιβόμενη εργασία τους η πόλη δεν προσφέρει καμία υπηρεσία. Αυτές οι μετανάστριες είναι παρούσες σε όλες τις μητροπόλεις του δυτικού κόσμου σήμερα από την Αθήνα μέχρι το Λονδίνο και την ίδια στιγμή βιώνουν τον σκληρότερο αποκλεισμό.
8. **Το άλλο υποκείμενο που η καμπάνια του Μαμντάνι έφερε στο προσκήνιο** -και εξίσου ξεχνάμε στον αντικαπιταλιστικό μας λόγο για τις μητροπόλεις- είναι τα ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα. Στο πρόγραμμα του ο Μαντάνι δηλώνει ρητά ότι τα υποκείμενα αυτά είναι στον πυρήνα της εργατικής τάξης. Όταν ο Τραμπ και το Project 2025 τους πετάει εκτός της δημόσιας ζωής, ο Μαμντάνι προτείνει μια πόλη που θα τα φροντίζει καθώς βιώνουν μια τεράστια κρίση κόστους

ζωής (δεν βρίσκουν σπίτι, δεν έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες φροντίδας και έχουν μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας και αστεγίας).

9. **Το τρίτο ζήτημα είναι το ζήτημα της μεγάλης του απεύθυνσης ή ορθότερα του κινήματος.** Είναι γεγονός ότι ο Μαμντάνι είναι ένα χαρισματικό επικοινωνιακά πρόσωπο. Ωστόσο, θα κάνουμε μεγάλο λάθος αν αποδώσουμε τις εκλογικές του νίκες αποκλειστικά σε αυτές τις αρετές του. Όπως και ο ίδιος ο Μαμντάνι δεν σταματά να επαναλαμβάνει, αυτές οι διαδοχικές εκλογικές νίκες οφείλονται σε ένα πρωτότυπο και μαζικό κίνημα: δηλαδή στους 50.000 εθελοντές της προεκλογικής του εκστρατείας για τις προκριματικές εκλογές και στους 104.000 εθελοντές της τελικής του εκστρατείας. Ο Μαμντάνι εξέφρασε ένα κίνημα - δυναμικό, δημιουργικό, δημοκρατικό και ριζοσπαστικό. Ένα κίνημα που υπήρχε πριν από αυτόν ενάντια στην καταστολή την αστυνομοκρατία και την μεγέθυνση των ταξικών ανισοτήτων. Το ερώτημα είναι -και είναι καίριο- αν ο Μαμντάνι θα λογοδοτεί άμεσα και έμμεσα σε αυτό το κίνημα και στα αιτήματά του.
10. **Το τέταρτο ζήτημα** είναι το ζήτημα του Παλαιστινιακού. Παρά τις πιέσεις ο Μαμντάνι μίλησε και μιλάει για γενοκτονία. Παρά τον αντιφατικό πολλές φορές λόγο του που προσπαθεί να χωρέσει πολλούς, δεν υποκύπτει στις πιέσεις που του ζητάνε μια ξεκάθαρη φιλοσιωνιστική θέση. Και η ενίσχυση που πήρε από τα φιλοπαλαιστινιακά ακροατήρια εντός της Νέας Υόρκης είναι σημαντική. Και αυτό διαβάζεται και αντίστροφα. Από όποια σκοπιά και να το δούμε, ο αγώνας των Παλαιστινίων σε μια μικρή λωρίδα γης στην άλλη άκρη του κόσμου, έπαιξε καταλυτικό ρόλο στην εκλογή ενός μουσουλμάνου μετανάστη στην μητρόπολη των ΗΠΑ, στην μητρόπολη ίσως του δυτικού κόσμου. Ο αγώνας των Παλαιστινίων έχει ξεπεράσει σύνορα και έχει δημιουργήσει τεράστια κινηματικά, κοινωνικά και πολιτικά γεγονότα σε πολλές χώρες της Δύσης.
11. Αντί κλεισίματος: Η εκλογική νίκη του Μαμντάνι και ειδικά ο τρόπος με τον οποίο επιτεύχθηκε είναι το χαρακτηριστικότερο στοιχείο ενός αντιφατικού αλλά αναδυόμενου ρεύματος ριζοσπαστικής αναζήτησης που αμφισβητεί στην πράξη την κυριαρχία της Ακροδεξιάς και προσπαθεί να αναδείξει ότι, απέναντι στην κατάρρευση του «παραδοσιακού» νεοφιλελευθερισμού, υπάρχει πολιτική εναλλακτική. Η εμφάνιση τους δείχνει ότι αργά αλλά σταθερά, η Αριστερά μπορεί να ξεπερνά το πλαίσιο της ήττας και υποχώρησης της προηγούμενης δεκαετίας, αναζητώντας εκείνους τους κρίσιμους κρίκους που επιτρέπουν την ανασυγκρότηση και μια νέα πολιτική εξόρμηση των ριζοσπαστικών ιδεών. Βέβαια, η εκλογή Μαμντάνι είναι μια στιγμή και ως τέτοια πρέπει να ειπωθεί και να αναλυθεί. Είχαμε και άλλες τέτοιες στιγμές στην πρόσφατη ιστορία, μικρότερης ή μεγαλύτερης διάρκειας. Αυτό που ίσως έχει σημασία είναι να μάθουμε από τα (πολλά στην Ελλάδα) λάθη μας και να δείξουμε ότι μπορούμε να μορφοποιήσουμε αυτό το ρεύμα και να το ενισχύσουμε ως μια υπαρκτή αντικαπιταλιστική εναλλακτική. Γιατί ακόμα και σε άλλα να αποτύχει ο Μαμντάνι, ο Τραμπ, δηλαδή η παγκόσμια ακροδεξιά, είναι σε δόγμα μηδενικής ανοχής και καταστολής. Ερχόμαστε ήδη αντιμέτωποι με τη πορεία πολλών δυτικών κρατών προς τη φασιστική μορφή διακυβέρνησής τους. Απέναντι σε αυτή τη μορφή θα δοκιμαστούν οι ριζοσπαστικές και

αντικαπιταλιστικές εναλλακτικές μας.

*Το κείμενο αποτελεί εισήγηση του αρθρογράφου στην ομότιτλη διαδικτυακή εκδήλωση της Πρωτοβουλίας για μια Ανταγωνιστική Αριστερά, Πέμπτη 13 Νοεμβρίου 2025.

*Ο **Γιώργος Βελεγράκης** είναι πανεπιστημιακός.